

Mimari Bağlamda Walt Disney Konser Binası

Walt Disney Concert Building in an Architectural Context

Ebru ŞANLI^{ID}
Mustafa KAVRAZ^{ID}

Karadeniz Teknik Üniversitesi,
Mimarlık Fakültesi, Mimarlık
Bölümü, Trabzon, Türkiye

Geliş Tarihi/Received: 26.04.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 06.06.2022
Yayın Tarihi/Publication Date: 21.12.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Ebru ŞANLI
E-mail: ebruusanli@gmail.com

Cite this article as: Şanlı, E., &
Kavraz, M. (2022). Walt Disney concert
building in an architectural context.
*PLANARCH - Design and Planning
Research*, 6(2), 57-67.

Content of this journal is licensed
under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial 4.0
International License.

ÖZ

Dekonstrüktivizm akımının en etkili uygulayıcılarından biri olan Frank Owen Gehry, dünyanın farklı coğrafyalarında gerçekleştirmiş olduğu eserleri ile mimarlık dünyasında ön planda yer almaktadır. Gehry tasarımlarını gerçekleştirirken teknoloji ve malzemeyi esnek biçimde kullanmakta, formları bir heykeltıraş gibi akışkan ve farklı biçimsel geçişler sağlayan bir tasarım yaklaşımıyla elde etmektedir. Gehry'nin bu yaklaşımla tasarlamış olduğu en önemli yapılarından biri "Walt Disney Konser Binası"dır. Müzikal etkinliklerin sahnelendiği bu yapıda, Gehry hem form hem de yapısal açıdan etkileyici bir tasarım yaklaşımı sergileyerek yapının popüler sosyo-kültür alanında önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Bu çalışma kapsamında, Gehry'nin mimari anlayışının malzeme ve form açısından ön plana çıktığı, üzüm bağı formu konser salonuna sahip olan "Walt Disney Konser Binası" değerlendirilmiştir. Konser binasında; kentsel-yakın çevre ve mekânsal bağlam, yapım teknolojisi ve fiziksel çevre ve fuaye ve salon tasarımı açısından analizler gerçekleştirilmiş ve değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışma sonucunda, Walt Disney Konser Binasının form, fonksiyon ve yapım teknolojisi açısından önem taşıyan özellikleri ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, bina formunun teknolojik tasarım ve malzeme ile bütünleşerek Los Angeles bölgesi için hem ekonomik hem de prestij açısından önemli olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Frank Owen Gehry, Walt Disney, teknoloji, konser salonu, mimari bağlam

ABSTRACT

Frank Owen Gehry, one of the most influential practitioners of the deconstructivism movement, is at the forefront of the world of architecture with his works that he has realized in different geographies of the world. Gehry has used technology and materials flexibly while performing his designs and has obtained the forms with a design approach that provides fluid and different formal transitions like a sculptor. One of the most important buildings designed by Gehry with this approach is the "Walt Disney Concert Hall." In this building, where musical events were staged, Gehry displayed an impressive design approach in terms of both form and structure, making the building an important place in the field of popular socio-culture. In the scope of this study, the "Walt Disney Concert Building," which has a grape vineyard-shaped concert hall, where Gehry's architectural understanding comes to the forefront in terms of material and form, was evaluated. In the concert building, analyses and evaluations were made in terms of urban-near environment, spatial context, building technology, physical environment, as well as foyer and hall design. As a result of the study, the important features of the Walt Disney Concert Building in terms of form, function, and construction technology have been revealed. In this context, it has been determined that the building form is important for the Los Angeles region both in terms of economy and prestige by integrating with technological design and materials.

Keywords: Frank Owen Gehry, Walt Disney, technology, concert building, architectural context

Giriş

Asıl adı Frank O. Goldberg olan Amerika asıllı Frank Owen Gehry 1929 yılında Toronto'da doğmuştur (Nero, 2004) Harvard Üniversitesi'nde eğitimini tamamladıktan sonra kendi şirketini kurmuştur. 1962 yılında iş hayatına başlayan Gehry 1980'li yıllar itibarı ile dijital araçları, tasarımında kullanmak üzere denemelere başlamıştır (Samdanis & Lee, 2017). Kendine özgün mimari anlayışa sahip olan Gehry, Dekonstrüktivizm akımının benimsendiği önemli eserler ortaya koymuştur (Frank Gehry, 2022).

Gehry, günümüzün en cesur ve heyecan verici bakış açısına sahip mimarı olarak nitelendirilmektedir (Bastiaan & Rullkötter, 2005). Bugüne kadar yaptığı tasarımlarla trend belirleyici olmuş ve tasarımlarını hareket kavramını ortaya koyarak gerçekleştirmiştir. Tasarımlarını oluştururken kare, heykelsi formlar ve farklı malzemelerden faydalanarak kendine özgü bir mimari anlayış ortaya koymuştur. Katlanmış üç boyutlu şekiller, iç bükey veya dışbükey formlar, dikkat çekici geometrik şekillerin yanı sıra yerel kültürü tasarımlarına katmıştır. Karmaşık, çok yönlü ve katmanlı mimari dili kullanan Gehry, renk yerine malzeme kullanımını ön planda tutmaktadır (Mattie, 2015).

Kendine özgü tasarımları ile dikkat çeken Gehry günümüze kadar pek çok mimari eser ortaya koymuştur. Bunlardan ilki New York'ta bulunan 76 katlı (265 m) 899 adet daireye sahip olan Beekman Tower (2011) yapısıdır. Bu yapı Gehry'nin yatay mimari anlayışının yerine dikey bir tasarım anlayışı ile oluşturduğu Kuzey Amerika'daki en yüksek konut binası olmuştur. Cephesinde paslanmaz çelik malzemesi kullanılan yapı, dalgalı bir forma sahiptir (ULI, 2014). İkincisi Prag'da bulunan Dans Eden Ev (1996) olup, form açısından ikonik bir yaklaşıma sahiptir. Eğrisel iki silindirin birbiriyle oluşturduğu etkileşim yaklaşımı ile tasarlanan yapı, cam ve beton malzeme kullanımı ile dikkat çekmektedir (Dancing House, 2022). Üçüncüsü Chicago'da bulunan Jay Pritzker Pavyonu (2004) olup, sahne alanının üstü, paslanmaz çelik panellerle kaplanmış az eğimli kubbesel bir forma sahiptir. Kavisli çelik boruların kafes formunda oluşturulması ile elde edilen strüktür, betonarme ile desteklenmiştir (González, 2018). Bir diğer mimari eseri ise Minneapolis'de bulunan Weisman Sanat Müzesi (1993)'dir. Yapı kavisli ve açılı geometrik forma sahip olup, cephesi çelik ile kaplanmıştır. Eğitim alanı olarak kullanılan yapı, kıvrımlı metalik batı cephesi ile Mississippi Nehri üzerinde parıldayan bir form etkisi oluşturmaktadır (LeFevre, 2012). Diğer bir eseri ise Düsseldorf'ta bulunan ve üç farklı yapıdan oluşan Neuer Zollhof (1999) adlı sitesidir. Şeklin deformasyonu sonucu elde edilen formlara sahip binalar arasında en dikkat çekici, paslanmaz çelik ile kaplı cephesi olan "B evi"dir (Neuer Zollhof, 2022) (Resim 1).

Gehry, teknolojiyi tasarımlarına ve uygulamalarına entegre ederek oluşturduğu mekanlarda, müzisyenler ile dinleyiciler arasında

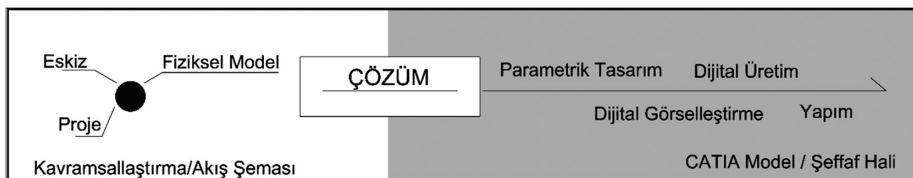
ortaya çıkan etkileşime farklı bir boyut kazandırmıştır (Mattie, 2015). Tasarlamış olduğu eserlerde, projelendirme aşamasından önce soyut bir fikir üzerinden yola çıkmakta, daha sonra birden çok ham model ve eskizler üzerinden tasarıma ait dijital görüntüler elde etmektedir. Walt Disney Konser Binasında ilk defa kullanmış olduğu CATIA programı sayesinde, hem binanın inşaat aşamasında farklı alanlardaki bölümlerin koordineli bir şekilde çalışmasına hem de bina formunun tasarımının ilerlemesine imkân sağlamıştır. Gehry tasarım yaparken iç mekânı dış mekan ile, atmosferi malzeme ile, mekanları hacim ile dengelemektedir. Tasarımlarında süreklilik ve hareketlilik yer almaktadır (Samdanis & Lee, 2017). Resim 2'de Frank Owen Gehry'nin tasarım aşamaları şematik olarak verilmiştir.

Bilbao kentindeki Guggenheim Müzesi ile Gehry'nin dünya çapında tanınırlığı pekişmiş olup günümüzde Frank Owen Gehry mimari anlayışı etkili şekilde devam etmektedir. Frank Lloyd Wright, Mies van der Rohe gibi dönemin en ünlü mimarlarının modernist akımlarından etkilenen Gehry, mimari tasarıma teknolojinin geniş olanaklarını eklemesi ile mimarlığa farklı bir tasarım boyutu getirmiş ve kendi mimari dilini oluşturmuştur. Guggenheim Müzesi ile mimari alana hem form hem de malzeme bağlamında yenilikler getirmiştir. Müzeyi inşa ederken tasarım ve inşa için e-teknoloji kullanımına yönelim sağlama, dekonstrüktivist mimari anlayışının içerdiği yenilikçi bir tasarım bakış açısı getirme, kültürel hafıza ve yerin tarihini benimseyerek tasarıma yön verme şeklinde mimari tarz oluşturmuş olup daha sonraki süreçte bunları dikkate alarak tasarımlarını gerçekleştirmiştir. Endüstriyel inşaat anlayışı yerine üç boyutlu teknolojik CAD (Computer Aided Design-Bilgisayar Destekli Tasarım), CAM (Computer Aided Manufacturing-Bilgisayar Destekli Üretim), CAE (Computer Aided Engineering-Bilgisayar Destekli Mühendislik) gibi yazılım programlarını inşaat sürecine dahil ederek teknolojik inşaat anlayışına geçiş yapmıştır (Nero, 2004).

Gehry, gelişen süreçte tasarladığı Walt Disney Konser Binasını yapay zekâ ve mimarlığın birlikte kullanıldığı teknoloji ile buluşturmuştur. Penceresiz bir yapı olarak ifade ettiği konser binasının cephesini deri gibi yaşayan bir şey olarak ifade etmiştir. Bu cepheyi hareketlendirmek için 2018 yılında cephede Refik Anadol

Resim 1.
Frank Owen Gehry'nin Bazı Mimari Eserleri (M. Kavraz Arşivi)

Resim 2.
Frank Owen Gehry'nin Kavramsallaştırma ve CATIA Modeli Üzerinden Tasarım Aşamaları (Samdanis & Lee, 2017)

Resim 3.

Yapay Zekâ ile Bilimsel Kurgu İzlenimi Oluşturan Görsel Efekt (Kırcı, 2019; "Refik Anadol Walt Disney Concert Hall'un Dış Cephesini Ele geçiriyor," 2022)

tarafından yapay zekâ ile bilimsel kurgu izlenimi oluşturan görsel efekt yapılmıştır (Resim 3). Gehry Bilbao'da yapılan müzeden itibaren teknolojiyi benimsemiş ve mimari eserlerinde günümüzün gelişim olanaklarını takip eden ve uygulayan bir mimar olarak tasarımlarına yön vermiştir (Şener, 2022).

Gehry, mimarlığı; ekonomik, finansal ve teknolojik faktörlerin yanı sıra uluslararası kültürel bağı sağlayan önemli bir araç olarak görmektedir. Onun için mimarlıkta önemli olan kentsel bağlam ve bina tasarımı ile malzeme ve enerji kullanımı, daha da önemlisi yerin karakterini koruyarak hem form açısından hem de işlev açısından maksimum esnekliği sağlamak olmuştur (Terry, 2006).

Gehry'nin mimari anlayışı, kendi sınırları içinde mimarlığa bütüncül şekilde bir sanat formu olarak bakmaktır. Bu durum heyecan verici tasarımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Çalışmalarının ilerleyen aşamalarında yerel koşullar kadar müşterilerin özel önerilerini de dikkate almıştır. Ayrıca çalışmalarında bir gerilim hissi, sınırların ötesine geçme ve sürekli olarak değiştirilebilir performansına sahip formlar yer almıştır (Kahmann & Förderer, 2005).

Gehry ve Dekonstrüktivizm

Gehry, 1988 yılında New York'taki Modern Sanatlar Müzesi'nde (MOMA-Museum of Modern Arts) ortaya konulan "Dekonstrüktivist Mimari" başlıklı sergiye kadar Modern akım mimari anlayışı ile tasarımlarını gerçekleştirmiştir. Sonraki süreçte ise tarihin izlerinin yoğun olarak görüldüğü batı mimarisinin aksine bu anlayışın karşısında yer alan "Dekonstrüktivist" akımının üyelerinden biri olmuştur. Tasarımlarında; parçalanmaya, eğik geometri ve ayrılcı hacimlerin bir arada kullanımına yer vermiştir. Mimari uygulamalarında "Kentsel Hurdalık" kavramı olarak tanımlanan ham, ucuz, seri üretim ve endüstriyel malzeme kullanımıyla inşa ettiği mimari eserler ile kentte yakın çevre bağlamı içerisinde farklılıklar sergileyerek kamuoyu tarafından tanınmıştır. Eserlerinde hem malzeme hem de form bakımından karmaşıklık yer almasına rağmen yabancı ve birlik kavramlarını uyum içerisinde sunmuştur (Prasertsuk, 2009).

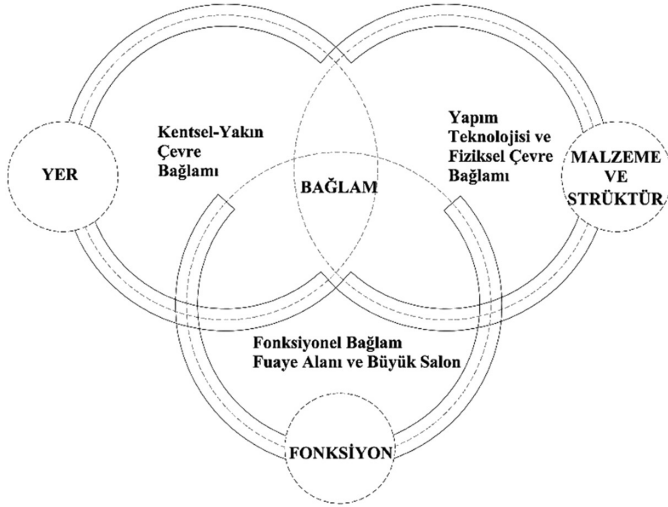
Gehry, mimari anlayışını "Bina bir heykeldir, çünkü o üç boyutlu objedir" olarak belirtmektedir. Mekanları bazen bir heykel edasıyla çarpık formlar ile tasarlayabilmektedir. Buna göre Gehry'nin anlayışı postmodernizmin alt dalı olan "yapı-söküm" akımına göre eğilim gösterebilmektedir. Mimari eserlerinde bazen kentsel bağlam içerisinde figürleri ve kıvrımsal formları esas alarak "Organik Barok Karakteristiği" kavramını ortaya koymuştur. Kentle bağı kurarken malzemeyi hem yapısal olarak hem de yer ile kavramsal olarak benzeşimler için tercih etmiştir. Kullandığı formlar ve malzemeler ile düzensizlik, içinde taşıdığı simgeselliği ve özgünlüğü ortaya koymuştur. Tasarım ve uygulamalarında malzemeyi tek

tip kullanımdan ziyade hem ekonomik hem de yerel şartlar içerisinde en uygun olanı kullanmayı tercih etmiştir (Rada, 2008). Bu akımın en iyi örneği "Santa Monica Residence" adlı yapısı olmuştur (Hoteit, 2015). Gehry, beklenmedik ve kopuk iç ve dış mekân arası ilişkiyi postmodernizm tarzda kurgulayarak iç ve dış mekânlar arası kesintisiz ve düz geçişleri reddetmiştir. Bununla birlikte tasarımlarında Postmodern tarzın benimsediği kültürel ve coğrafi çevrenin değerleri ile birlikte biçimleri ve işlevleri ele alarak geçmişin değerlerini yorumlamıştır (Shearer, 2017).

Mimari Bağlam

Her bir yapı oluşum süreci içerisine girerken yer ve zaman bakımından bütünü bir parçası olarak var olmaktadır. Yer, yaşayan bir organizmadır ve mekanlar yere geçmiş ile tutunarak yeni ve eski arasına bir bağ oluşturmakta ve gelecekteki bağlam için zemin hazırlamaktadır. Böylece mimari ile yer bağlamında radikal bir değişiklik yerine güçlü ve anlamlı görsel bir ilişki kurmaktadır (Atre, 2022). Mimari eser tasarım sürecindeyken yer ile topografik, coğrafi, ekonomik, kültürel ve morfolojik (cephesel düzenlemeler gibi) açıdan bağ oluşturmaktadır. Bundan dolayı her tasarım özgün ve kompleks bir süreç içerisinde ortaya çıkmaktadır (Bielefeld & Khouli, 2017). Bina çevresi ile bir bütün halinde ele alınmalıdır. Bağlam bir şeyin oluşum süreci içerisinde mevcut ile ilişkilerinin bütünüdür. Gehry "Mimarlık kendi zamandan ve mekânından bahsetmeli, ama zamansızlığı özlemelidir" ifadesinde mimarlığın kendi dönemi ve yer ile geçmiş, bugün ve yarın ile bağlantı kurmasının öneminden bahsetmektedir (Sanghvi, 2017). Mimari ile bağlam değerlendirilirken kentsel planlama/peyzaj bağlamı, yerin tarihsel süreci ve sosyo-kültürel yapısı, işlev, kullanıcı istekleri ve ihtiyaçları, benzer diğer yapılar ile ilişkisi gibi ilkeler üzerinden gidilebilmektedir (Bielefeld & Khouli, 2017). Kentsel ve mimari açıdan çatı tipi, bina yönelmesi, malzeme, pencere boyutları ve türleri gibi etkenler göz önünde bulundurulurken peyzaj açısından arazinin düz, eğimli veya teraslı olması gibi etkenler dikkate alınmaktadır (Bielefeld & Khouli, 2017).

Bu çalışma kapsamında bağlam kavramı 3 başlık üzerinden ele alınmıştır. Bunlar sırasıyla "kentsel-yakın çevre bağlamı", "fonksiyonel bağlam" ve "yapım teknolojisi ve fiziksel çevre bağlamı" dır (Resim 4). İlk aşamada; harita üzerinden Walt Disney Konser Binası ile kent içi ulaşım noktaları arasındaki mesafeler hesaplanırken yakın çevrede bulunan önemli yerler ve yapılar yer verilmiştir. İkinci aşamada; plan ve kesitler üzerinden fonksiyonel bağlamda analizler yapılmış, fuaye alanının katlara göre dağılımı ve konser salonunun kişi başına düşen alan ve hacim miktarları hesaplanmıştır. Son aşamada ise; yapının malzeme ve strüktür kullanımı ile fiziksel çevre üzerinden bilgiler verilmiştir.

Resim 4.
Mimari Bağlam Şeması

Walt Disney Konser Binası

Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya eyaletine bağlı olan Los Angeles (LA) şehrindeki "Walt Disney Konser Binası" kavimli hatları ve paslanmaz çelik kaplı dış yüzeyi sayesinde, sahip olduğu ikonik ve dekonstrüktivist tasarım yaklaşımı ile dikkat çekmektedir (Resim 5) (Trisno & Lianto, 2019; Walt Disney Concert Hall, 2021). Frank Owen Gehry tarafından tasarlanan bina mimari tasarım yaklaşımları sayesinde Los Angeles şehrinin simgesi durumundadır.

Los Angeles, Amerika'nın en büyük ikinci şehri ve ülkenin batı kıyısının en büyük ekonomik gücüne sahip olup 1781'de kurulmuştur. 1848'de Kaliforniya'da altının keşfedilmesiyle Los Angeles şehri çok hızlı gelişim göstermiştir. 20. yüzyılın başlarında şehirde film endüstrisi gelişmeye başlamıştır. 20. yüzyılın sonlarında ve 21. yüzyılın başlarında ise şehirde Watts Towers (1954), Theme Building (1961) ve US Bank Tower (1989) gibi günümüzde tanınmış birçok bina inşa edilmiştir (Lambert, 2021; Los Angeles, 2021).

Dünyanın eğlence başkenti olarak bilinen Los Angeles (LA) şehri birçok ayrıcalığa sahiptir. Los Angeles, çoğu dünya standartlarında olan 100'den fazla müzeye ev sahipliği yapan bir kültür merkezi konumundadır. Los Angeles, ABD'deki diğer tüm şehirlerden daha fazla müze ve tiyatroya sahiptir. Şehir 225 tiyatroya ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca DC Los Angeles eyalette kalan tek ahaşap deniz fenerine (San Pedro'nun Fermin Parkı'nda) ve Ulusal Tarihi Yerler Sicilindeki (Broadway Şehir Merkezinde) en büyük tarihi tiyatro bölgesine sahiptir. Kültürel ve sanatsal alan dışında havacılık, medikal sektörler ve eğitim alanında da gelişim göstermektedir. Los Angeles Country, hızla büyüyen yüksek teknoloji ve

Resim 5.
Walt Disney Konser Binası ("Walt Disney Concert Hall, Wikipedia," 2021)

Resim 6.
Los Angeles ("Los Angeles, Wikipedia", 2021)

dijital medya endüstrisi kümesine sahip bir eğlence, üretim ve uluslararası ticaret yeri olarak da görülmektedir. Downtown Los Angeles ise Washington dışındaki en büyük hükümet merkezi konumundadır (Facts About LA, 2021) (Resim 6).

Walt Disney Hall binasının projesine; 1987 yılında Walt Disney'in eşi Lillian Disney'in Los Angeles County Müzik Merkezi'ne 50 milyon dolar bağış yapması ile başlamıştır. Lillian Disney'in bu projeye destek vermesindeki amaç; Los Angeles Filarmoni için kaliteli ve yüksek performans sağlayabilecekleri bir alan oluşturma isteği olmuştur. 1988'de bu projeyi tasarlamak üzere Frank Owen Gehry seçilmiştir. Los Angeles County Belediyesi konser salonunun inşaatı için bir arazi bağışı sözü vermiş ve altı katlı yer altı otoparkı inşa etmek için yaklaşık 90 ile 110 milyon dolar arasında oluşacak maliyeti karşılamak üzere anlaşma yapmıştır. 1992 yılında başlanan otopark inşaatı 1996 yılında tamamlanmıştır. Ancak, hesaplanan maliyetin üstüne çıkılması, idari ve tasarım süreci açısından problemlerin yaşanması gibi olumsuzluklar sonucunda projenin başlangıç süreci ertelenmiştir. Konser salonu projesi Gehry'nin Bilbao Guggenheim Müzesi'nin 1997'de inşaat sürecinin başarılı bir şekilde tamamlanması sonucunda kaldığı yerden devam etmiştir (Suk, 2007).

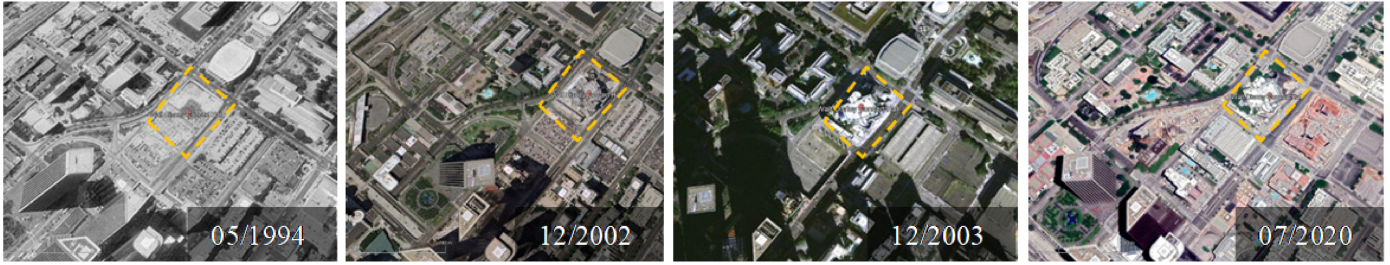
Yaşanan maliyet sıkıntısı Lillian Disney ve Disney ailesinin daha sonradan yaptıkları ek finansın yanı sıra şirketlerin, vakıfların ve bireylerin destekleriyle çözüme ulaşmıştır. Disney Hall inşaatı 2003 yılında yaklaşık 274 milyon dolar bütçe ile tamamlanmıştır (Suk, 2007). Resim 7'de Walt Disney Konser Binasının inşa süreci aşamalı bir şekilde yer almaktadır.

Konser binasındaki Keck Amfiteyatrosu girişinin yanında yer alan bahçe içinde, bina için ilk bağışı sağlayan Lillian Disney'e adanmış bir gül çeşmesi bulunmaktadır.

Çeşme, Lillian'ın favorisi olan Delft China'nın kırık parçalarından yapılmıştır. Gehry çeşmeye "Lilly için Bir Gül" adını vermiştir (Walt Disney Concert Hall, 2021) (Resim 8).

Form ve strüktürel tasarım açısından Walt Disney Konser Binası, "içten dışa" konseptiyle tasarlanan ve kıvrımlı paslanmaz çelik kaplamalı dış cephesi ile ön plana çıkan bir yapıdır. Gümüş yelkenlere benzeyen eğrisel yüzeyler konser salonundaki dalgalı biçimleri yansıtmaktadır (Walt Disney Concert Hall, 2021).

Gehry'nin özgün tasarımında Konser Binası taşla kaplanmış ancak Bilbao'daki titanyum kaplı binasının görsel olarak beğenilmesi sonucu taş kaplama malzemenin yerine metal malzeme olması istenmiştir. Gehry bu yeni malzeme ile dış cephenin şeklini değiştirerek ikonik bir tasarım sunan "gümüş yelkenler" formunu oluşturmuştur. Gehry insanların bir araya gelip kendilerini rahat hissedebilecekleri bir yer hayal etmiştir. Ayrıca müziğe çok

Resim 7.

Walt Disney Konser Binası (Google Earth, 2021)

Resim 8.

Lillian Disney'ye Adanmış Gül Çeşmesi ve Walt Disney Konser Binasının Kıvrımlı ve Paslanmaz Çelik ile Kaplanmış Cephesi (Walt Disney Concert Hall, 2021)

sayıda insanın erişebileceği "şehir için oturma odası" yaklaşımı ile tasarımı gerçekleştirmiştir (Walt Disney Concert Hall, 2021) (Resim 8).

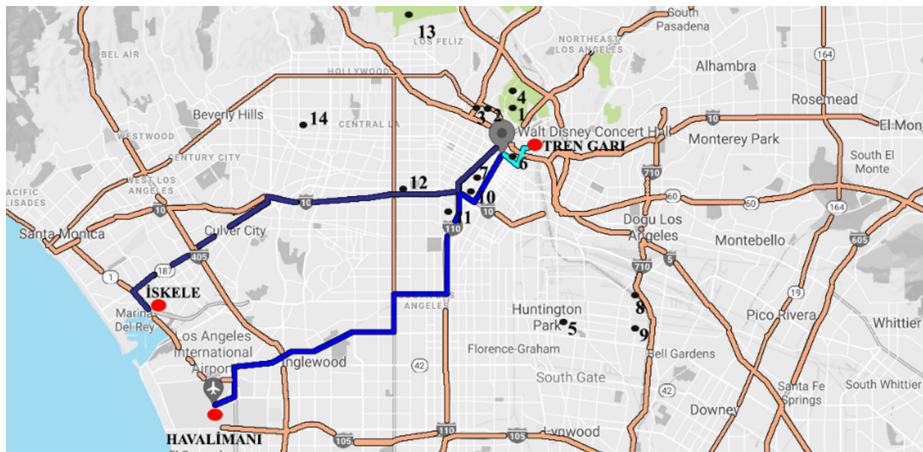
Yapının Kentsel-Yakın Çevre Bağlamı

İspanyolca kökenli olan Los Angeles kelimesinin anlamı "Melekler" olarak ifade edilmektedir. Kaliforniya eyaletinin en kalabalık şehri olan Los Angeles'ın nüfusu 2010 yılı itibari ile 3 792 621 kişidir (Los Angeles, Wikipedia, 2021). Los Angeles, çok çeşitli bir coğrafi alana yayılmaktadır. San Gabriel Sıradağları ile çevrili ve Santa Monica Dağları ile bölünen bölge çöl havzası içinde yer almaktadır. Yaz ayları hafif okyanus esintileri ile çoğu gün güneşli ve ılık geçmektedir. Nem miktarı az yağış ile birlikte düşük düzeydedir (Facts About LA, 2021).

Walt Disney Konser Binası havalimanına 28 km, metroya 320 m ve tren istasyonuna 1,8 km uzaklıkta yer almakta olup Konser Binası ile tren istasyonu arasındaki yürüme yaklaşık 20 dakika almaktadır (Google Earth, 2021). Resim 9'daki haritada Walt Disney Konser Binası'na havalimanı ve tren garından ulaşım hatlarını gösteren şema yer almaktadır.

Şemada ayrıca kent için önem taşıyan yapılar ile konser binasının erişimleri de yer almaktadır. Bu ulaşım şemasına göre konser salonunu (15) yapılarla uzaklığı sırasıyla Dodger Stadyumu (1) 2,6 km; St. Paul's Commons Retreat and Conference Center – Psikoposluk Kilisesi (2) 3,1 kilometre (km); Angelus Temple – Foursquare Kilisesi (3) 2,9 km; Montecillo De Leo Politi – Park (4) 3,6 km; Huntington Park (5) 11,5 km; Cathedral of Our Lady of the Angels – Katedral (6) 0,5 km; Grammy Museum (7) 2,6 km; Los Angeles Nehri (8); Islamic Center of Bell – Cami (9) 17,1 km; Los Angeles Convention Center – Fuar merkezi (10) 2,9 km; St John's Episcopal Cathedral – Psikoposluk Kilisesi (11) 5,3 km; The Congregational Church of Christian Fellowship (12) 7,6 km; Griffith Rasathanesi (13) 15,1 km ve Los Angeles County Museum of Art-Müze (14) 11,3 km şeklindedir.

Walt Disney Konser Binası, Los Angeles Müzik Merkezi kompleksinin dördüncü binasıdır. Hope Street, Grand Avenue, 1st ve 2nd Streets ile çevrili, Los Angeles Filarmoni Orkestrası ve Los Angeles Master Chorale'nin evi olarak hizmet vermektedir. Konser Binası, Los Angeles Şehir Merkezindeki 111 South Grand Avenue'de Bunk

Resim 9.

Yapı-Kentsel Bağlamında Ulaşım Haritası (Google Earth, 2021)

	Dorothy Chandler Pavilion		R. C. School of Visual and Performing Arts
	Walt Disney Concert Hall		Cathedral of Our Lady of the Angels
	The Broad Museum of Modern Art		Promenade Plaza
	Municipality building Department of Water and Power		600-652 W Temple St
	Grand Park		American University Preparatory School
	255 Grand Tower		The Westin Bonaventure Hotel
	Metro-Civic Ctr / Grand Park Station		Union Railway station
	Otopark Girişi		Ana Giriş

Resim 10.

Yapı-Yakın Çevre Bağlam Haritası (Google Earth, 2021)

Hill'de yer almakta olup yaya olarak erişim kolay şekilde sağlanmaktadır. Bina, planlama alanının merkezinde bulunmakta olup yerleşim alanının büyük kısmı bahçeden oluşmaktadır. Binanın ana girişi Grand Avenue ile First Street'in kesişme noktasında yer almaktadır. Arka girişinde halka açık bir meydan ve bahçe tasarlanmıştır (Haiou, 2016) (Resim 10).

Walt Disney Konser Binasının yer aldığı "Grand Avenue" oldukça işlek bir caddedir. Binanın çevresinde; amfi tiyatro, bahçe alanı, hediye dükkânı, açık alan, otopark ile birlikte ana girişe yakın gişer yer almaktadır.

Bahçe konsere gidenler ve şehir merkezindeki iş günü öğle yemeği kalabalığı için erişilebilir bir alan olarak kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra halka açık bahçenin rengârenk çiçekli ağaçları mevsimler ile değişirken binanın metal kaplamasına yansımaktadır. Amfi tiyatro açık alanda insanların bir araya gelip sosyal etkinlikler gerçekleştirebilecekleri ve aynı zamanda dinlenebilecekleri alan olarak kullanılmaktadır. Etkinlik anında dış hava koşullarından korunmak amacıyla paslanmaz çelikten yapılmış deniz kabuğu şeklindeki sahne üzerinde strüktürel bir örtü yer almaktadır. Açık amfi tiyatro yaklaşık 300 kişilik kapasiteye sahip olup bu alana erişim cadde üzerindeki merdiven ile sağlanmaktadır. Binada 2200 araçlık yer altı otopark bulunmaktadır (Disney Hall: Inside and out, 2021). Bu alandan yürüyen merdivenler ile binanın iç kısmına doğrudan erişilebilmektedir. Yedi katlı olan bu otoparka erişim 2. cadde ve Hope Caddesi'nden sağlanmaktadır. Yapının Grand Caddesine bakan cephesinde hediye dükkânı, gişer ile birlikte açık alan niteliğine sahip 12 m genişliğinde kaldırım bulunmaktadır. Bu alan yayalar için gezinti yeri ve açık havada yemek alanı oluşturmaktadır. Gişenin yanında bulunan ana giriş Grand Caddesi ile 1. Caddenin kesiştiği alanda yer almaktadır.

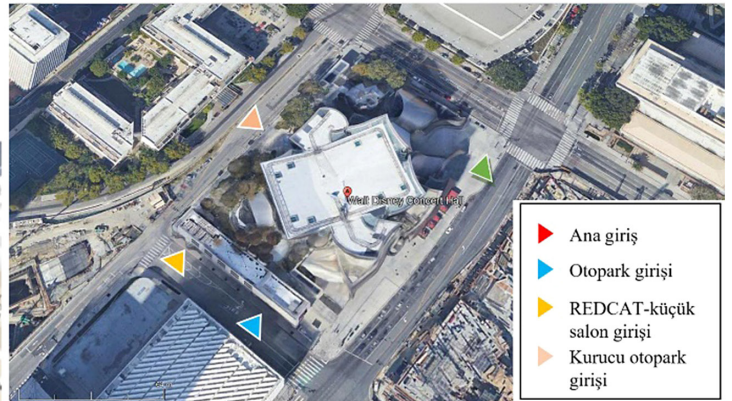
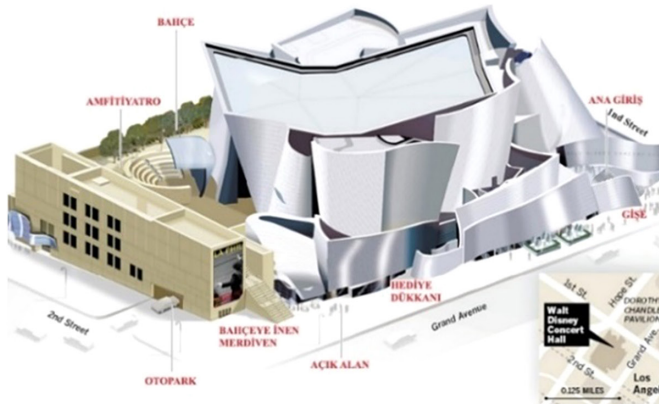
Binaya giriş büyük merdiven ve rampa aracılığı ile sağlanmaktadır. İkinci ana giriş ise Grand Caddesi ile 2. Cadde arasındaki köşeden sağlanmaktadır. Bu köşeden ayrıca bahçe alanına doğrudan erişim sağlanabilmektedir (Resim 11).

Yapının Fonksiyonel Bağlamı

Walt Disney Konser Binası kapsamında; konser salonu, fuaye alanı, prova/uygulama salonları, diğer sahne arkası birimler ile yemek tesisleri bulunmaktadır (Resim 12). Toplam bina alanı 40 870 m²'dir (LAPhil, 2021). Bunun yanı sıra bağış odası olarak da adlandırılan özel kurucular odası, büyük bağışçılar için konser öncesi ve sonrası partilere ev sahipliği yapmaktadır. Giriş katında bulunan resepsiyon alanı; küçük konser alanları, akşam yemekleri, kokteyl partileri, konferanslar ve diğer etkinliklerin gerçekleştirilmesine imkân verecek şekilde tasarlanmış olup 500 koltuk kapasitesine sahiptir. Yapının ikinci giriş kısmında 100 kişilik kapasiteye sahip bir kafeterya bulunmaktadır. Büyük salondan başka performans gösterilerinin yapıldığı "REDCAT" olarak adlandırılan performans alanı; deneysel müzik ile dans, tiyatro, film ve diğer sanat faaliyetlerine ev sahipliği yapmaktadır. Ana girişin bulunduğu kotta ve salonun çevresinde destek alanları ile giyinme odaları bulunmaktadır. Güneyde prova odalarının bulunduğu kotta ofisler yer almaktadır (Walt Disney Concert Hall, 2021). -1. Katta; küçük salon ve kafeterya, giriş katında; lobi, kurucu odası, organ, prova odası, ofisler, oditoryum, fuaye; 1. katta ise; oditoryum ve amfi tiyatro bulunmaktadır (Resim 13).

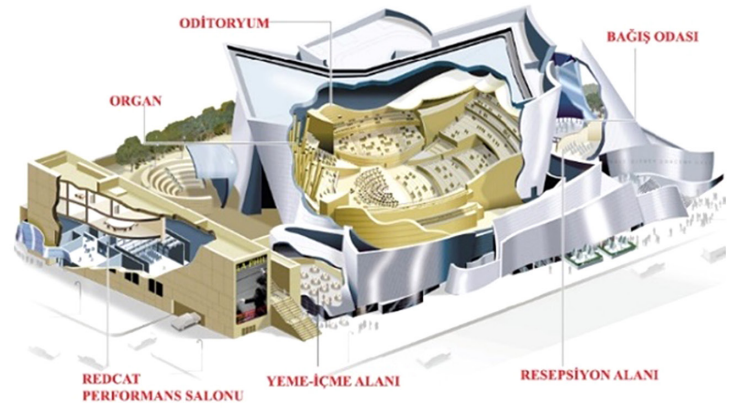
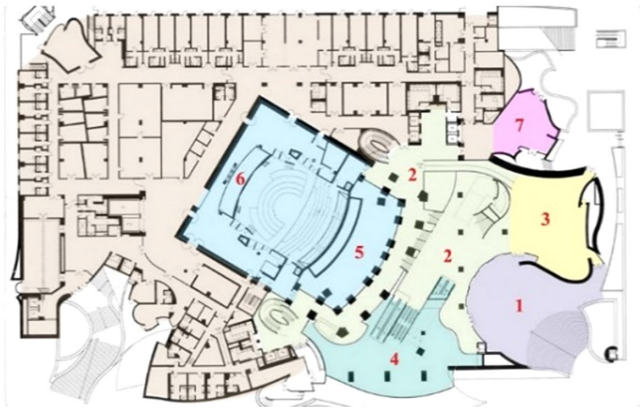
Fuaye Alanı

Walt Disney Konser Binasının giriş katında bulunan fuaye alanı günlük yaşam ile büyük salon arasında sembolik bir köprü görevi görmektedir. Bu alan sadece kullanıcılar için bekleme alanı değil ayrıca etkinlik alanları olarak düzenlenmektedir. Üst kattan fuaye

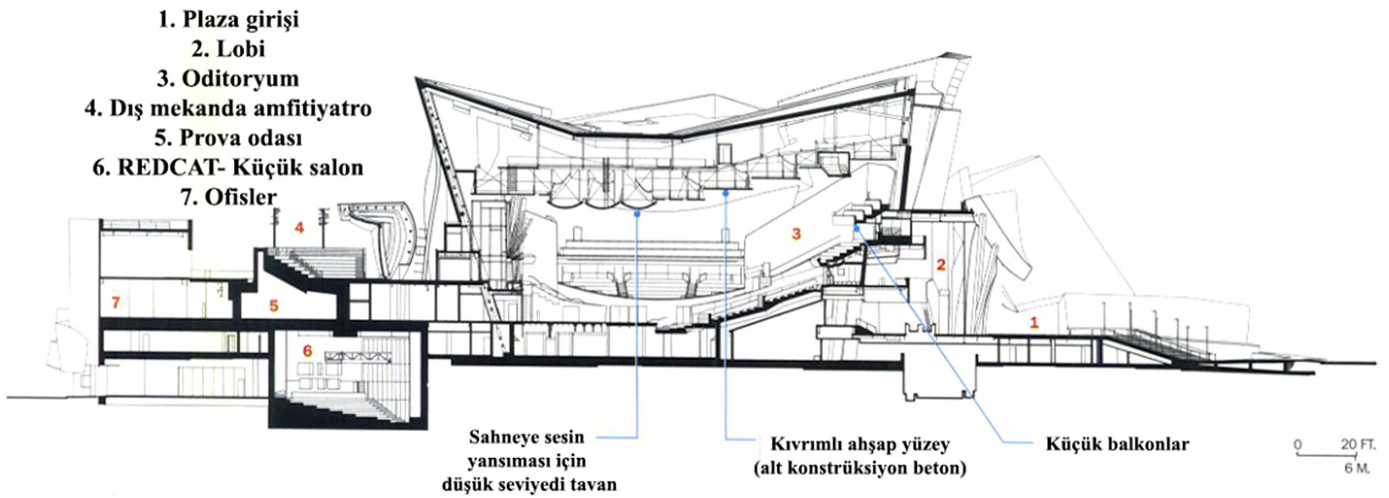
Resim 11.

Yapı-Yakın Çevre İlişkisi (Google Eart, 2021; "Disney Hall: Inside and out," 2021)

Resim 12.

Büyük Salonun Planı ve Kesiti ("Walt Disney Konser Salonu"; "Disney Hall: Inside and out," 2021)

Resim 13.

Büyük Salonun Kesiti (URL 16, 2021)

ve büyük salona erişim sabit ve yürüyen merdivenler ile sağlanmaktadır (Resim 14). Salon ile bağlantılı katlardaki fuaye alanları, sahne arkası geçiş alanları ve fuayelerde kişi başına düşen alanlar Tablo 1'de yer almaktadır.

Fuaye alanında kokteyl etkinliklerinde de faaliyet gösteren iki adet bar bulunmaktadır. Zemin malzemesi olarak İtalya'dan getirilmiş traverten taşı kullanılmıştır (LAPhil, 2021).

Fuaye ve fuaye ile bağlantılı mekanların katlara göre dağılımları Tablo 2'de yer almaktadır.

Resim 14.

Büyük Salonun Kesiti ("Walt Disney Concert Hall, Los Angeles," 2021)

Büyük Salon

Binanın en önemli birimi olan konser salonu üzüm bağı formunda tasarlanmıştır. Orkestra ve seyirciler aynı hacim içinde

Tablo 1.

Fuaye Alanının Katlara Dağılımı

Katlar	Fuaye alanı	WC sayısı	Fuayede kişi başına düşen alan	Fuaye alanı
Zemin kat	498 m ²	2 kadın + 2 erkek	4,7 m ²	Zemin kat
1. Kat	925 m ²	2 kadın + 2 erkek	0,8 m ²	1. Kat
2. Kat	270 m ²	2 kadın + 2 erkek	0,3 m ²	2. Kat
3. Kat	-	-	-	3. Kat

Tablo 2.

Fuaye ve Bağlantılı Diğer Mekanların Katlara Göre Dağılımları

Katlar	Asansör sayısı	Ana merdiven sayısı	Asansör sayısı
Zemin kat	6 adet	2 adet	Var
1. Kat	4 adet	5 adet	Yok
2. Kat	4 adet	4 adet	Yok
3. Kat	-	-	Yok

Tablo 3.

Konser Salonunda Katlara Göre Kişi Başına Düşen Alan ve Hacim Miktarları

Katlar	Koridorlar	Koltuk alanı	Toplam alan	Kat seyirci sayısı	Koltuk başına düşen alan	Koltuk alanı/toplam alan %
Zemin kat	90 m ²	95 m ²	185 m ²	105	0,9 m ²	%51
1. kat	500,2 m ²	570 m ²	1070 m ²	1061	0,53 m ²	%53
2. kat	620 m ²	394 m ²	1013 m ²	797	0,49 m ²	%38
3. kat	Plana erişilemedi	Plana erişilemedi	Plana erişilemedi	226	Plana erişilemedi	Plana erişilemedi
Toplam				2189		
Sahne alanı	Salon hacmi	Kişi başına düşen hacim			Toplam brüt alan	
127 m ²	30 600 m ³	13,9 m ³			-	

bulunmaktadır. Orkestranın konumlandığı sahne, salonun ortasında yer almaktadır. Seyirci alanı sahneyi çevrelemektedir. Böylece salonda daha eşit bir mekânsal planlama sağlanmaktadır (Walt Disney Konser Salonu, 2021). Tablo 3'te Walt Disney Konser Salonunda katlara göre kişi başına düşen alan ve hacim miktarları yer almaktadır.

2189 seyirci kapasitesine sahip olan salonun boyutları yaklaşık olarak 59,4 m uzunluk ve 36,2 m genişliktedir. Sahnenin orta alanından tavana kadar yüksekliği yaklaşık olarak 15,5 m'ye ulaşmaktadır. Salonun hacmi 30 600 m³ olup kişi başına düşen hacim 13,9 m³'tür. Ana katın arka sırasındaki dinleyicilerin sahneye uzaklığı 35 m'dir (LAPhil, 2021).

Yan duvarların alt kotlarında bulunan kıvrımlı yüzeyler salonun önünden arkasına doğru uzanmaktadır. Aşağıya doğru eğimli tavanda herhangi bir kanopi kullanılmadığı için sahne zemini ile tavan yüksekliği arası 15,5 metreye kadar inmektedir. Sahne alanından salonun arkasına doğru gidildikçe tavan yüzeyi de üst kotlara doğru eğimli bir şekilde yükselmektedir. Sahnenin dört tarafında bulunan koltukların yaklaşık olarak yarısı sahnenin arkasında ve yan tarafında bulunmaktadır (Beranek, 2016).

Kaplama malzemesi olarak tavanda ve duvarda Douglas köknarı ve döşemede meşe ağacından yapılmış ahşap malzeme; koltuklarda ise kumaş ve yüksek yoğunluklu sünger kullanılmıştır (LAPhil, 2021).

Gizlenmiş dış bükey panele sahip olan Disney Salonunu çevreleyen iç bükey duvarlar optik bir yansımaya neden olmaktadır. Teraslı duvarlar, sesin mekân içine etkili şekilde yansıtılmasına yardımcı olarak daha fazla ses alanı sağlamaktadır. Açılı padavra (ince tahta) yüzeyler, sesi seyirci alanına yönlendirmektedir (Disney Hall: Inside and out, 2021) (Resim 15).

Sahne alanının bir kısmı salon kapasitesinin doluluk oranına bağlı olarak seyirci alanına eklenebilmektedir. Sahne alanının arka kısmındaki koltuklar orkestra için farklı alanlar oluşturacak şekilde taşınabilmektedir (Kavraz, 2020, s. 294).

Salonda 12 m yüksekliğinde Fransız pencere yer almaktadır. Bu pencere, gündüz dışarıda bulunan insanların içerideki performansı kısa bir süre izlemelerine fırsat vermekte, bu durum açık havada gerçekleştirilen bir konser havası oluşturmaktadır (Haiou, 2016).

Salonun akustiği 1:10 ölçekli bir model üzerinden test edilerek Toyota tarafından incelenmiştir (Walt Disney Concert Hall, Google, 2021). Yapılan testlere göre reverberasyon süresi 500 Hz'de salon boşken 2,2 sn., doluyken 2 sn. olarak elde edilmiştir (Nagata Acoustic, 2019).

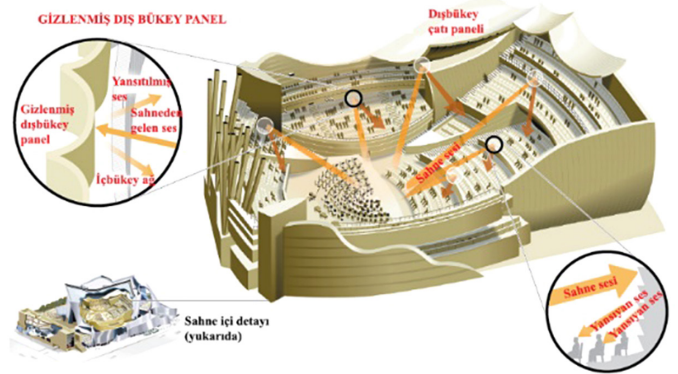
Sahnenin altındaki hidrolik asansör sistemi üzerine yerleştirilmiş eş merkezli halka formundaki yükselticiler, sahnenin düz veya kademeli düzenlenmesine imkan tanımaktadır (LAPhil, 2021). Sahne alanı kademeli yükseltici, hidrolik sistemi sayesinde 12 farklı kademede yükseltilebilir alçaltılabilmektedir. Operatör tarafından her bir kademelerin konumu dokunmatik ekranlı teknolojik araçlar tarafından kontrol edilebilmektedir. Bu basamakların yükseklikleri 20-80 cm arasında değişmektedir. En alt basamaktan en üst basamağa doğru koro şefi ile birlikte telli çalgılar, üflemeli çalgılar ve vurmali çalgıları icra eden müzisyenler standart bir orkestra düzeninde sıralanmaktadır (Disney Hall: Inside and out, 2021). Sahnede yer alan müzisyen grubu birbirine yakınlaştıkça akustik etkide artış sağlanmaktadır (Disney Hall: Inside and out, 2021).

Sahne arkasında; müzisyenler için prova odaları, iki salon, orkestra kütüphanesi, giyinme odaları ve enstrüman depo birimleri yer almaktadır (LAPhil, 2021).

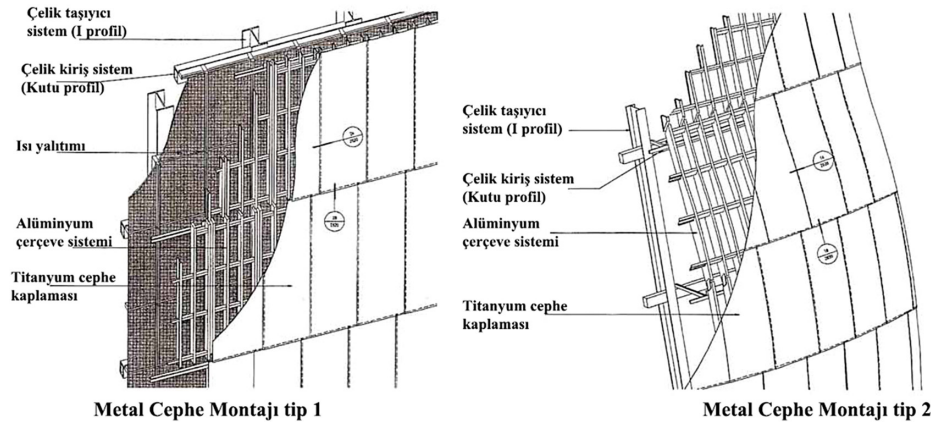
Yapım Teknolojisi ve Fiziksel Çevre Bağlamı

Bina cephesinde 121 x 304 cm boyutlarında 12 500 adet titanyum cephe paneli kullanılmıştır. Titanyum cephe alanı toplam 14 800 m², cam cephe alanı ise 4000 m²'dir. Eğrilerin karmaşık şekillerini hesaplamak için "Catia" yazılımı kullanılmıştır. Böylece her bir çelik kaplama parçasının yapısı ve şekli belirlenmiştir (Walt Disney Konser Salonu; Structural Systems in the Walt Disney Concert Hall, 2021). Resim 16'da metal cephe montaj tip detay çizimleri yer almaktadır.

Yapısal sistemde öncelikle çelik bir moment çerçevesi konfigürasyonu ile yapılan kapsamlı modelleme gerçekleştirilmiş fakat binanın dik olmayan açılarda bağlanan çeşitli kolon ve kirişlerinden dolayı moment çerçeve sisteminin kullanılmayacağı

Resim 15.

Salondaki İç ve Dış Bükey Yansıtıcı Duvarlar ("Disney Hall: Inside and out," 2021)

Resim 16.

Metal Cephe Montaj Tipleri ("Structural Systems in the Walt Disney Concert Hall," 2021)

anlaşılmıştır. Tasarım ekibi bunun yerine çelik çaprazlı bir çerçeve sistemi kullanmaya karar vermiştir (Resim 17) (Walt Disney Concert Hall, Google, 2021).

Çelik iskelet strüktür sistemi ile inşa edilen yapının kuzey kısmında kolonların eğimi 17 derece kadar ulaşmaktadır. Çelik strüktürel sistemin bazı bölümlerinde kaplama bulunmamasından dolayı sistem ziyaretçiler tarafından görsel olarak algılanabilmektedir (Walt Disney Concert Hall, Wikipedia, 2021; Walt Disney Konser Salonu, 2021). Resim 18'de yapının çelik strüktürünün kurulum aşamaları yer almaktadır.

Binanın içinde hem dik açılardan oluşan taş malzeme ile kaplı mekanlar hem de daha kıvrımlı çizgilerden oluşan metal malzeme ile kaplı mekanlar bulunmaktadır. Farklı mekanlar arasında bağlantı kuran cam kaplı yüzeyler de yer almaktadır. Bu nedenle Walt Disney Konser Binası'nın bütünü simetri ve uyum kavramlarından uzak durmaktadır (Kumar & Rana, 2016). Bina almış olduğu övgülerin yanı sıra çevreye olan etkisinden dolayı memnuniyetsizlik durumları da olmuştur. Binanın dış cephesinin bazı bölümleri komşu binalar, sürücüler ve yayalar için yansıtıcı özellik taşımıştır (Suk, 2007; 9). Bunu engellemek amacıyla bazı işlemler uygulanarak cephe yüzeyleri matlaştırılmıştır. Konser salonunun dört köşesinde 30 x 30 cm ebatlarında doğal ışığı iç mekâna alan sekiz adet çatı penceresi bulunmaktadır. Bu çatı pencereleri istenildiği zaman açılıp kapanabilme özelliğine sahip elektronik gölge elemanlarına sahiptir (LAPhil, 2021).

Sonuç ve Öneriler

Walt Disney Konser Binasına ait genel bilgiler, yapı kentsel-yakın çevre ve fonksiyonel bağlamı ile fuaye ve salon alanlarına ilişkin yapılan analizler Tablo 4'te yer almaktadır.

Resim 17.

Çelik Strüktür Sistemi Montajı ("Walt Disney Concert Hall, Wikipedia," 2021)

Walt Disney Konser Binası; form, malzeme ve konumu açısından Bilbao ve İspanya için simgesel özellik taşımaktadır. Gümüş yelkenlere benzeyen, metal kaplı yüzeye sahip Walt Disney Konser Binası yeni ile eski arasında bir bağlantı kurmakta ve dekonstrüktivist tasarım yaklaşımı ile dikkat çekmektedir. Walt Disney'in organik ve yatay olarak yayılmış formu sayesinde kent ile bina arasında akışkan ve işlevsel bir bağlantı söz konusudur. Binanın havalimanı, tren garı, metro ve iskele ile ulaşım bağlantılarının olması binaya erişimi kolaylaştırmaktadır. Bu durum şehrin turistik ve ekonomik açıdan gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Walt Disney, konser salonu, küçük salonları ve sosyal etkinlik alanlarına sahip bir yapıdır. Ayrıca işlek ve merkezi konumu ile bütünleşerek kullanıcılar için sosyal ve kültürel açıdan zengin bir faaliyet alanı sunmaktadır. Konser Binasında, çatı pencereleri üzerinde bulunan, istenildiği zaman açılıp kapanabilme özelliğine sahip sistem sayesinde gölgeleme ve havalandırma sağlanabilmektedir. Organik forma sahip olan binada taşıyıcı sistem çelik çerçeve ile oluşturulmuştur. Yapay aydınlatmanın yanı sıra doğal ışığın belirli aralıklarla cephedeki cam elemanlar sayesinde gün boyu farklı açılardan içeriye alınması kullanıcılar için mekânda zengin görsel deneyimler sağlamaktadır. Üzüm bağı formuna sahip salon 2189 seyirci kapasitesine sahiptir. Üzüm bağı

Resim 18.

Çelik Strüktür Kurulum Aşamaları ("Los Angeles Public Library Photo Collection," 2021)

Tablo 4.

Walt Disney Konser Binası

YAPI İLE İLGİLİ BİLGİLER	Yapı adı	Walt Disney Concert Hall	Mimari tasarım	Frank Owen Gehry
	Yapım yılı	1999-2003	Yapı işlevi	Konser salonu
	Yapım yeri	ABD/Los Angeles	Maliyet	274 milyon \$
	Konum	Hope Street, Grand Avenue, 1st & 2nd Streets	Yapı alanı	40 870 m2
YAPI KENTSEL-YAKIN ÇEVRE VE FONKSİYONEL BAĞLAM		<ul style="list-style-type: none"> Yapı, Amerika'nın en büyük ikinci şehri olan Los Angeles'ta inşa edilmiştir. Ülkenin batı kıyısında bulunan şehir en büyük ekonomik güce sahip olmasının yanı sıra film endüstrisinde, kültürel ve eğitim alanında da gelişim göstermektedir. Frank Owen Gehry'nin "içten dışa" tasarım kararıyla biçimlenen konser binası, dış cephesindeki kıvrımlı paslanmaz çelik kaplaması ile odak noktası olmuştur. Ana giriş, Grand Avenue ile First Street'in kesişme noktasındadır ve doğrudan konser salonuna yönlendirmektedir. Bina gökdelenlerin bulunduğu hareketli ve yoğun bölgede yer almaktadır. Yaya kaldırımı ile bütünleşen dış zemine sahip olan yapının yakın çevresinde; amfi tiyatro, bahçe alanı, hediye dükkânı, açık alan, otopark ile birlikte ana girişe yakın gişe alanı yer almaktadır. 		
YAPIM TEKNOLOJİSİ VE FİZİKSEL ÇEVRE		<ul style="list-style-type: none"> Yapının cephesi titanyum ile kaplıdır. Tasarım sürecinde "Catia" adlı yazılımdan faydalanılmıştır. 12 500 adet titanyum cephe paneli kullanılmıştır. Yapının taşıyıcı sistemi çelik çaprazlı çerçeve sistemidir. Salonun dört köşesinde doğal ışık alan, açılıp kapanabilen elektronik gölgeliklerle donatılmış sekiz adet 30x30 çatı pencere bulunmaktadır. Kaplama malzemesi olarak tavanda ve duvarda Douglas köknarından ve döşemede meşe ağacından yapılmış ahşap malzeme kullanılmıştır. Gizlenmiş dış bükeye sahip olan salonun içbükey duvarları sesi yansıtarak daha fazla ses alanı sağlamaktadır. 		
FUAYE		<ul style="list-style-type: none"> Üst kattan fuaye ve büyük salona erişim sabit ve yürüyen merdivenler ile sağlanmaktadır. Fuaye alanında bulunan taşıyıcı sistemler ahşap panel ile kaplanmıştır. 		
SALON	Seyirci Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Büyük konser salonundaki koltuk sayısı ~2265'tir. Kişi başına düşen salon hacmi ise 13,9 m³tür. Konser salonu üzüm bağı forma sahiptir. 		
	Sahne Alanı	<ul style="list-style-type: none"> Sahne seyirci koltuklarının ortasında yer almaktadır. Sahne alanı kademeli yükseltici, hidrolik sistemi sayesinde 12 farklı kademede yükseltilebilir alçaltılabilmektedir. Sahne alanı 127 m²'dir. Sahne üzerinde ses yayılımını arttırmak için kanopi kullanılmamıştır. Bunun yerine tavan sahne üzerinde yüksekliği alçaltılmıştır. Ana salonun arka sırasındaki dinleyicilerin sahneye uzaklığı 35 m'dir. 		
	Sahne arkası birimleri	<ul style="list-style-type: none"> Müzisyenler için prova/pratik odaları, iki salon, orkestra kütüphanesi, giyinme odaları ve enstrüman saklama alanı salonun alt katında (-1. Katta) yer almaktadır. 		

konsepti gereği seyirci alanı ile sahne birbirine yaklaşarak ses ve görsel açıdan samimi bir ortam oluşmaktadır. Sesin salon içinde daha etkili şekilde yayılmasını sağlamak için salon duvarlarında iç bükey ve dış bükey ahşap kaplama malzemeler kullanılmış, sahne üzerinde genel tavan kotundan daha düşük kotlara tavan panelleri yerleştirilmiştir. Buna göre; Frank Owen Gehry'nin malzeme, form ve teknoloji kavramlarını en yoğun biçimde kullandığı ve bunların hissedildiği yapılarından biri Walt Disney Konser Binası olmuştur. Üzüm bağı salon formu bu yapıda kullanıcılar için hem işlevsel hem de görsel açıdan etkili bir şekilde uygulanmıştır. Bunların yanı sıra merkezi ve erişebilir konumda yer alması, kültürel bağlamda farklı etkinliklere olanak tanınması, form ve malzeme açısından kullanıcılar için ilgi uyandırması, kent dokusuyla bütünleşmesi Bilbao kenti için odak alan olmasında önem taşımıştır. Walt Disney Konser Binası ve özellikle kapsamındaki konser salonu, yapım teknolojisi ve tasarım yaklaşımı açısından yapılacak konser binaları ve salonlarına öncü niteliğe sahip bir yapı olarak kullanımını sürdürmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – E.Ş., M.K.; Tasarım – E.Ş., M.K.; Denetleme – M.K.; Kaynaklar – E.Ş., M.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – E.Ş.; Analiz ve/veya Yorum – E.Ş.; Literatür Taraması – E.Ş.; Yazıyı Yazan – E.Ş., M.K.; Eleştirel İnceleme – E.Ş., M.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – E.Ş., M.K.; Design – E.Ş., M.K.; Supervision – M.K.; Materials – E.Ş., M.K.; Data Collection and/or Processing – E.Ş.; Analysis and/or Interpretation – E.Ş.; Literature Review – E.Ş.; Writing – E.Ş., M.K.; Critical Review – E.Ş., M.K.

Declaration of Interests: The authors declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Atre, S. (2022). Architecture and context. California Polytechnic State University. Retrieved from https://www.academia.edu/23749560/ARCHITECTURE_AND_CONTEXT.
- Bastiaan, B., & Rullkötter, H. (2005). Zwischen Skulptur und Konstruktion. In *Frank Gehry MARTa Herford* (pp. 41–51). Birkhäuser.
- Beranek, L. L. (2016). Concert hall acoustics: Recent findings. *Journal of the Acoustical Society of America*, 139(4), 1548. [CrossRef]
- Bielefeld, B., & Khouli, S. E. (2017). In V. Atmaca (Çev.) *Tasarım fikirleri* (5. Baskı), Yem Yayın.

- Dancing Haouse. (2022, 11 Ekim). <https://en.wikiarquitectura.com/building/dancing-house/>.
- Disney Hall: Inside and out. (2021, 10 Nisan). <https://graphics.latimes.com/storyboard-disney-hall-inside-and-out/>.
- Facts About LA. (2021, 20 Mayıs). <https://www.discoverlosangeles.com/media/facts-about-la>.
- Frank Gehry. (2022, 12 Nisan). <https://www.mimaritasarimakademisi.com/frank-gehry/>.
- González, M. F. (2018). *Jay Pritzker pavilion/Gehry partners*. Google Earth. (2021). <https://www.google.com/earth/>.
- Hoteit, A. (2015). Deconstructivism: Translation from philosophy to architecture. *Canadian Social Science*, 11(7), 117–129.
- Kahmann, U., & Förderer eV, M. F. (2005). *Frank Gehry Marta Herford*. Birkhäuser.
- Kavraz, M. (2020). *Salonların mimari ve Akustik açıdan tasarım Süreçleri* (1. Basım). Gece Yayınları.
- Kavraz, M. (2022). *M. Kavraz Fotoğraf arşivi*.
- Kırcı, Ş. (2019). Geleceğin sinemasını kuruyor: Refik Anadol. <http://www.railife.com.tr/gelecegin-sinemasini-kuruyor-refik-anadol/>.
- Kumar, J., & Rana, R. (2016). Walt Disney Concert Hall (case study). Retrieved from <https://www.slideshare.net/RajatRana3/walt-disney-concert-hall-case-study>.
- Lambert, T. Early Los Angeles. (2021). <http://www.localhistories.org/losangeles.html>.
- LAPhil, Walt Disney Concert Hall fact sheet. Retrieved from <https://ucarecdn.com/eb88aef5-1cb2-462f-a48a-b87992b977b9/-/inline/yes/>.
- LeFevre, C. (2012). Return engagement. *Architecture Minnesota* (pp. 1–7). Retrieved from <http://www.camillelefevre.org/uploads/1/2/5/6/12564482/weisman02.pdf>.
- Los Angeles Public Library Photo Collection. (2021, 5 Mayıs). <https://ca.lisphere.org/collections/26094/?rq=walt%20disney%20concert%20hall>.
- Los Angeles. (2021, 9 Nisan). <https://www.history.com/topics/us-states/los-angeles-california>.
- Los Angeles. *Wikipedia*. (2021, 5 Mayıs). https://tr.wikipedia.org/wiki/Los_Angeles.
- Mattie, E. (Ed.) (2015). *The Colours of...: Frank O. Gehry, Jean Nouvel, Wang Shu and Other Architects*. Birkhäuser.
- Nagata Acoustic (2019). *Walt Disney Concert Hall*. Retrieved from https://www.nagata-i.com/wp-content/uploads/2019/06/WaltDisney_NA_GATA.pdf.
- Nero, I. (2004). *Computers, cladding, and curves: The techno-morphism of Frank Gehry's Guggenheim Museum in Bilbao* [PhD Thesis]. The Florida State University.
- Neuer Zolhof. (2022, 11 Nisan). <https://www.baukunst-nrw.de/objekte/Neuer-Zollhof-am-Medienhafen-Gehry-Bauten--126.htm>.
- Prasertsuk, S. (2009). Media review: Sketches of Frank Gehry. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)*, 6(3), 137–143.
- Rada, J. (2008). *American modernist and postmodernist architecture: Frank Lloyd Wright and Frank Gehry*, (Bachelor's Diploma Thesis). Masaryk University Faculty of Arts, Czechia.
- Refik Anadol Walt Disney Concert Hall'un Dış Cephesini Ele Geçiriyor. (2022, 25 Mart). <https://bigumigu.com/haber/refik-anadol-walt-disney-concert-hallun-dis-cephesini-ele-geciriyor/>.
- Samdanis, M., & Lee, S. H. (2017). White space and digital remediation of design practice in architecture: A case study of Frank O. Gehry, *Information and Organization*, 27(2), 73–86. [CrossRef]
- Sanghvi, N. (2017). Context in architecture. *International Journal on Emerging Technologies*, 8(1), 76–79.
- Shearer, K. (2017). *The Postmodern geographies of Frank Gehry's Los Angeles* [Senior Thesis]. Claremont Colleges.
- Structural Systems in the Walt Disney Concert Hall Google. (2021, 10 Nisan). <https://sites.google.com/site/ae390assignmenta2group7/home/structural-system>.
- Suk, J. Y. (2007). *Post-treatment analysis of the glare remediation of the Walt Disney Concert Hall* [Master Thesis]. University of Southern California.
- Şener, Y. (2022). Refik Anadol: "En değerli veri hatıralarımız ve bir gün onlara dokunabileceğimizi düşünüyorum!" Refik Anadol ile Söyleşi. *Milliyet Mimarlık*, 2(14), 12–15.
- Terry, R. M. (2006). *Why architecture matters: A study on design inspired planning for the 21 st century American city* [Master Thesis]. California State University, Dominguez Hills.
- Trisno, R., & Lianto, F. (2019). *Relationship between function-form in the expression of architectural creation*. Preprint. https://www.academia.edu/48445309/Relationship_Between_Function_Form_in_TheExpr.
- ULI (2014). New York by Gehry at 8 spruce street. <https://casestudies.uli.org/wp-content/uploads/2014/11/New-York-by-GehryPDF.pdf>.
- Walt Disney Concert Hall. (2021, 30 Mayıs). <https://en.wikiarquitectura.com/building/walt-disney-concert-hall/#>.
- Walt Disney Concert Hall, Los Angeles. (2021, 30 Mayıs). <https://i.pinimg.com/originals/76/f1/f6/76f1f651a187c58140f940f9207f149e.jpg>.
- Walt Disney Konser Salonu. (2021, 10 Nisan). <https://www.arkitektuel.com/walt-disney-konser-salonu/>.
- Walt Disney Concert Hall. Google. (2021, 10 Nisan). <https://sites.google.com/site/ae390assignmenta2group7/>.
- Walt Disney Concert Hall. (2021, 5 Mayıs). <http://wdch10.laphil.com/wdch/architecture.html>.
- Walt Disney Concert Hall. *Wikipedia*. (2021, 10 Nisan). https://en.wikipedia.org/wiki/Walt_Disney_Concert_Hall.
- Walt Disney Concert Hall, Los Angeles, California, United States, (2021). <https://in.pinterest.com/pin/445082375654717058/>.